

Suojautuminen ebolatartunnalta terveydenhuollossa

Työterveyslaitos ja THL ovat laatineet ohjeet ebolatartunnan ehkäisemiseksi yhteistyönä sairaanhoitopiirien infektioitiimien edustajien kanssa sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta.

Sisällysluettelo

Ohjeessa on huomioitu seuraavien tahojen ohjeistus ebolatartuntojen varalta:

- Euroopan komissio (European Commission, EC)
- Tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalainen keskus (European Centre for Disease Prevention and Control, ECDC)
- Maailman terveysjärjestö (World Health Organization, WHO)
- Lääkärit ilman rajoja (MSF)
- Punainen Risti
- Yhdysvaltojen tartuntatautien valvonta- ja ehkäisykeskus (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

[Lisää tietoa THL:n verkkosivulla](#)

Ohje suojautumisesta ebolaepäilyn varalle perusterveydenhuoltoon ja yksityisille terveyspalvelujen tuottajille

Tämä ohje on tarkoitettu tilanteeseen, jossa syntyy epäily ebolavirusinfektiosta. Epäilyarvio tehdään THL:n ohjeiden mukaan. THL:n verkkosivuilla on ajankohtaiset tiedot ebolaviruksen aiheuttamasta sairaudesta, epidemia-alueesta ja tartuntatavoista sekä tartuntaepäilyn arvioinnista.

1. Suojautumisen perusohje on, että potilasta pyydetään olemaan paikoillaan ja odottamaan puhelimen äärellä pian tulevaa terveydenhuollon yhteydenottoa. Potilaan tulee pysyä huoneessa eikä hänen tule olla fyysisesti yhteydessä muihin ihmisiin ennen noutoaan tai epäilyn

raukeamista.

2. Jos huoneeseen on mentävä, potilaaseen pyritään pitämään vähintään 1,5 metrin etäisyys.
3. Jos potilaan noutoa joudutaan odottamaan, potilas saattaa tarvita juomaa, ruokaa ja alusastian tai muuta vastaavaa. Näitä voidaan antaa huoneen sisään ovelle käsiin kädessä ja pukematta muita suojaimeja päälle, kun potilas on vähintään 1,5 metrin päässä ovelta.
4. Jos potilaan tutkimus ja/tai hoito ei voi odottaa potilaan noutoa, tarvittaessa hoito toteutetaan infektiolääkärin ohjeiden mukaan. Tällöin suojaruustuksena ovat niin kutsutut tavanomaiset varotoimet eli suojaudutaan vereltä, eritteiltä ja limakalvokontakteilta:
 1. kirurginen suu-nenäsuojus
 2. suu-nenäsuojuksen visiiri, kasvosuojus tai naamiomalliset suojalasit
 3. kertakäyttöinen kosteutta hylkivä suojatakki tai hihallinen muoviesiliina
 4. suojakäsineet, ensisijaisesti nitrilikumikäsineet tai leikkauskäsineet
 5. huoneen sisäpuolelle oven viereen laitettava jäteastia, jossa on jätetussi
5. Suojaimet riisutaan huoneen ovelta jäteastiaan varomalla koskettamasta niiden ulkopintoja.
 1. Riisu käsineet: Kertakäyttökäsineiden riisumisohje
 2. Desinfioi kädet.
 3. Riisu suojatakki tai muoviesiliina.
 4. Desinfioi kädet.
 5. Poista silmäsuoja tai visiirillä varustettu suu-nenäsuojus.
 6. Desinfioi kädet.
 7. Poista suu-nenäsuojus.
 8. Desinfioi kädet.
6. Potilasta noutavat ensihoitajat pakkaavat potilaan hoidossa mahdollisesti syntyneen jätteen mukaansa laittamalla jätetussin toisen jätetussin sisään.
7. Huone suljetaan, kun potilas on noudettu ja siivotaan myöhemmin annettavien ohjeiden mukaan.
8. Altistuneiden kartoitus aloitetaan viiveettä infektiolääkärin ohjauksen mukaan.
9. Sairaanhoidopiirit ohjeistavat paikallisista toimintatavoista.

Ohje suojautumisesta ensihoitoon

Tämä ohje on tarkoitettu tilanteeseen, jossa syntyy epäily ebolavirusinfektiosta. Epäilyarvio tehdään THL:n tai sairaanhoitopiirin ohjeiden mukaan. THL:n verkkosivuilla on ajankohtaiset tiedot ebolaviruksen aiheuttamasta sairaudesta, epidemia-alueesta ja tartuntatavoista sekä tartuntaepäilyn arvioinnista.

1. Suojautumisen perusohje on, että potilasta pyydetään olemaan paikoillaan ja odottamaan puhelimen äärellä pian tulevaa terveydenhuollon yhteydenottoa. Potilaan tulee pysyä huoneessa eikä hänen tule olla fyysisesti yhteydessä muihin ihmisiin ennen noutoaan tai epäilyn raukeamista.
2. Jos on mentävä potilaan kanssa samaan huoneeseen, potilaaseen pyritään pitämään vähintään 1,5 metrin etäisyys.
3. Mikäli hätäkeskus välittää tiedon mahdollisesta ebolaepäilystä ensihoitoyksikölle, on yksikkö yhteydessä päivystävään ensihoitolääkäriin ja kenttäjohtajaan ennen kohteeseen menoa.
4. Mikäli ensihoitajalla herää epäily ebolatartunnasta, on hän yhteydessä alueensa ensihoitolääkäriin. Ensihoitolääkäri konsultoi sairaanhoitopiirin infektiolääkäriä (päivystysaikana HUS:n infektiopäivystäjä) siitä, täyttyvätkö ebolaepäilyn kriteerit.
5. Mikäli tilannetta konsultaation jälkeen pidetään ebolaepäilynä, on ensihoitaja yhteydessä alueensa kenttäjohtajaan, joka järjestää kuljetuksen sairaanhoitopiirin ohjaamalla tavalla. Mikäli infektioambulanssia ei ole, potilas kuljetetaan tavallisella ensihoidon ambulanssilla. Kenttäjohtaja järjestää mahdollisimman vähän välineitä ja laitteita sisältävän tavallisen ensihoidon ambulanssin, jotta sen jälkipuhdistus olisi niin yksinkertaista kuin mahdollista.
6. Ensihoito rajoitetaan vain välttämättömään noudattaen sairaanhoitopiirin infektiolääkäriin, ensihoitolääkäriin tai ennalta annettujen sairaanhoitopiirin ohjeita.
7. Mikäli tilanne tulee ensihoitajille yllätyksenä ja he eivät ole suojautuneet ja joutuvat kosketukseen potilaan eritteiden tai veren kanssa, järjestää kenttäjohtaja heille puhdistautumisen ja potilaan hoitoon hälytetään uudet työntekijät suojautuneina.
8. Epäilyn kuljettamista tai hoitotoimenpiteitä varten hoitohenkilöstö pukeutuu henkilönsuojaimiin. Pukeutuminen tehdään valvotusti tarkistuslistan mukaan.
9. Henkilönsuojaimet:
 1. standardin 14126 mukainen tyyppin 4 kokohaalari

2. kahdet päällekkäiset suojakäsineet
 3. FFP3-luokan hengityksensuojain
 4. naamiomalliset suojalasit tai kasvosuojus
 5. kumisaappaat tai ensihoidon työjalkineiden päälle laitettavat sääreen ulottuvat kengänsuojat
10. Suojahaalarin alle jäävästä vaateuksesta tulee poistaa kaikki ylimääräinen, irtain ja arvoesineet. Ennen suojainten pukemista käydään wc:ssä. Tarvittaessa hiukset sidotaan kiinni tai käytetään hiussuojaa.
11. Muuta tarvittavaa varustusta:
1. potilaalle kirurginen suu-nenäsuojain ja kertakäyttökäsineet
 2. jätessäkkejä varustettuna tartuntavaarallinen -merkinnällä
12. Potilasta ohjeistetaan pukemaan itselleen kirurginen suu-nenäsuojus ja laittamaan kertakäyttökäsineet.
13. Hyväkuntoisen ja yhteistyökykyisen potilaan voi ohjata menemään ambulanssin hoitotilaan yksin.
14. Kenttäjohtaja kirjaa ylös kaikkien potilaan hoitoon osallistuneiden henkilöiden nimet, tehdyt toimenpiteet ja työskentelyajat.
15. Potilaan lähihoitoon osallistuneet ja autossa hänen kanssaan olleet työntekijät menevät potilaan mukana sairaalan eristystilaan ja edelleen sen riisumistilaan, jossa he valvotusti riisuvat suojavaatteet, käyvät suihkussa ja saavat uudet korvaavat vaatteet. Hoidossa syntyneet jätteet ja pyykit viedään samalla kahdessa päällekkäisessä tartuntavaarallinen -merkinnällä varustetussa muovisäkissä.
16. Ambulanssin ja sinne jääneiden monikäyttöisten hoitovälineiden desinfektio tehdään tarvittaessa, kun potilaan ebolaepäily on selvitetty. Ambulanssi on merkittävä ja suljettava siten, että sinne meno ennen desinfektiota tai epäilyn raukeamista on estetty.

Ohje henkilösuojainten pukemisesta ja riisumisesta

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin ensihoito on laatinut ohjeen henkilösuojainten pukemisesta ja riisumisesta. (pdf)

[Tutustu ohjeeseen](#)

Harjoittelu etukäteen on välttämätöntä. Suojainten käyttöön kouluttamattomia työntekijöitä ei tule päästää toimimaan ebolatapauksessa. Harjoittelussa varmistuu myös suojaimien sopivuus kullekin työntekijälle. Opiskelijat eivät

osallistu ebolatapauksen hoitoon. **Kiire lisää vahinkojen mahdollisuutta, joten toimitaan rauhallisesti ja varmistaen, että toimitaan oikein.**

Kansainvälisiä ohjeita ebolasuojaukseen

[ECDC](#)

[WHO](#)

[CDC](#)

[OSHWIKI](#)

Avainsanat

[infektio](#)

[pandemia](#)